

МАТЕРИАЛИ
ЗА VIII МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНА ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

«НАСТОЯЩИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
И РАЗВИТИЕ - 2012»

17 - 25-ти януари 2012

Том 14
Педагогически науки

София
«Бял ГРАД-БГ» ООД
2012

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

СЪВРЕМЕННИ МЕТОДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Овчинникова О.А., Семенова Н.Н.

Поволжская государственная социально-гуманитарная академия

ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЕРВИСОВ WEB 2.0 НА УРОКАХ ГУМАНИТАРНОГО ЦИКЛА

Современную концепцию развития Интернет принято называть Web 2.0 (Веб 2.0). Принципиальным отличием Веб 2.0 от традиционной сети является возможность создавать содержимое Интернета любому пользователю.

Сервисы Веб 2.0, или социальные сетевые сервисы – современные средства, сетевое программное обеспечение, поддерживающее групповые взаимодействия. Эти групповые действия включают:

- персональные действия участников: записи мыслей, заметки и аннотирование чужих текстов, размещение мультимедийных файлов;
- коммуникации участников между собой.

Покажем возможности использования социальных сервисов сети Интернет на уроках русского языка и литературы:

Средства для хранения закладок – средства для хранения ссылок на веб-страницы, которые Вы регулярно посещаете.

Использование этого сервиса повышает информативность и эффективность урока, динамизм и выразительность излагаемого материала. Сервис позволяет создавать открытые группы, приглашать в нее участников обучения.

Примеры заданий для учащихся:

- составить информационно-справочное пособие по теме (организация самостоятельной работы учащихся по изучению материала);
- используя ресурсы, находящиеся в закладках подготовить презентацию сообщения (визуальное сопровождение рассказа);
- составить аннотированный каталог ресурсов по теме, например, «Поэтессы серебряного века», «Литература народов мира».

Материалы социальных закладок можно использовать при подготовке к рефератам, проектам, при обучении самостоятельной поисковой деятельности.

Социальные сетевые сервисы для хранения мультимедийных ресурсов – средства сети Интернет, которые позволяют бесплатно хранить, классифицировать, обмениваться цифровыми фотографиями, аудио- и видеозаписями, текстовыми файлами, презентациями, а также организовывать обсуждение ресурсов [2].

То публикува «Бял ГРАД-БГ» ООД, Република България, гр.София, район «Триадица», бул. «Витоша» №4, ет.5

Материали за 8-а международна научна практична конференция, «Настоящи изследвания и развитие», - 2012. Том 14. Педагогически науки. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД - 104 стр.

Редактор: Милко Тодоров Петков

Мениджър: Надя Атанасова Александрова

Технически работник: Татяна Стефанова Тодорова

Материали за 8-а международна научна практична конференция, «Настоящи изследвания и развитие», 17 - 25-ти януари 2012 на педагогически науки.

За ученици, работници на проучвания.

Цена 10 BGLV

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив на автори, 2012
© «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012

бів здійснення спроби змінити свій імідж «трудоголіка»; 10) складання списку під назвою «Я дійсно хочу цим займатися»; 11) демонстрація асертивної (впевненої) поведінки, адже впевненість у собі – це здатність виражати себе та задовольняти свої власні потреби; 12) визначення свого розуміння успіху в житті (що для людини означає успіх?); 13) створення групи соціальної підтримки. Соціальна підтримка – це почуття причетності, почуття того, що тебе приймають та люблять таким, яким ти є, а не тому, що ти можеш що-небудь зробити для когось; 14) турбота про правильне харчування. Визначення для себе збалансованої дієти.

II. На фазі сприймання професійної ситуації як стресової (такої, що викликає стурбованість) слід використовувати прийоми, котрі виступатимуть бар'єрами на шляху до стресу: 1) стратегія вибіркового сприймання; 2) сприйняття життя як свята; 3) використання гумору як буфера між стресовою ситуацією та людиною; 4) визначення типу поведінки в ситуації стресу, який притаманний для людини; 5) аналіз впевненості у собі та своїх рішеннях, оскільки це уможливило успішний контроль за власним життям; 6) аналіз локусу контролю в управлінні стресом (локус контролю – це ступінь контролю, який дає можливість людині керувати подіями її життя); 7) застосування різних технік медитації та аутогенного тренування, а також фізичних вправ, які слід вибирати та використовувати із врахуванням індивідуально-психологічних особливостей [5, с. 124 – 133].

На основі методологічного та теоретичного аналізу літератури, можна зробити висновок, що ще не розроблена єдина стратегія профілактики емоційного вигорання, яка б об'єднувала погляди всіх науковців. Тому дана проблема потребує ще подальших досліджень.

Література

1. Профілактика професійного вигорання працівників соціальної сфери. Методичні рекомендації / За заг. ред. к. мед. н. М. Л. Авраменка. – Львів: Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів, 2008. – 53 с.

2. Самоукина Н. В. Синдром профессионального выгорания / Н. В. Самоукина. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ozevs.ru/natalya-samoukina-professionalnoe-vigotanie.html>.

3. Лаврова К., Левин А. Синдром выгорания: профилактика и управление. Пособие для сотрудников, работающих в программах снижения вреда / К. Лаврова, А. Левин. – М.: ССВЦВЕ, 2006. – 69 с.

4. Фирсова А. В., Павлова А. М. Изучение и профилактика эмоционально-выгорания у педагогов / А. В. Фирсова, А. М. Павлова // Психология сегодня: Материалы XI региональной научно-практической конференции студентов и аспирантов. – Екатеринбург, 2009. – 261 с.

5. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / За наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Т. В. Зайчикової. – К.: Міленіум, 2006. – 368 с.

К.п.н., доцент Краснова Н.П.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ МОЛОДІЖНОГО ВІКУ

У сучасних умовах питання реформування української пенітенціарної системи та уточнення змісту соціально-педагогічної роботи у межах виправних закладів є одним з актуальних. Це зумовлено, зокрема, соціальною дезорганізацією, у якій опинилося українське суспільство, та необхідністю вирішення проблем, пов'язаних з виховними функціями соціальних інститутів, у тому числі й пенітенціарного, значимість якого зросла у останні десятиліття.

Стан закладів позбавлення волі та умов утримання у них ув'язнених – болюче питання, яке пов'язано з перенаселенням, захворюваннями, відсутністю належної медичної допомоги, жорстокими поведінками з ув'язненими. Центральне місце у вирішенні проблем, які є, займають виконання нормативних актів та ефективна підготовка кадрів для цієї системи. Важлива роль відводиться спеціалістам різного профілю, у тому числі й соціальним педагогам [2].

За останній час пенітенціарна теорія і практика збагатилася дослідженнями в галузях історії розвитку вітчизняної та зарубіжних пенітенціарних систем (І. Диптан, І. Іщенко, В. Шпак та ін.), реформування пенітенціарної політики України на різних етапах її розвитку (Г. Радов, В. Россікін, І. Сергєєв та ін.), соціальної роботи в установах кримінально-виконавчої системи та громаді (В. Жуков, М. Галагузова, А. Сухов та ін.), педагогічної основи пенітенціарного процесу (П. Вівчар, М. Стурова, М. Фіцула та ін.).

Не дивлячись на розмаїття поглядів на процес виправлення ув'язнених пенітенціарної системи, не є виокремленими соціальні проблеми молоді, які призвели до протиправних дій, не визначені шляхи подолання соціально-педагогічної несприйнятності і формування позитивного ставлення до виховних заходів саме у засуджених молодіжного віку, що й стало метою нашої статті

Молодь – це відносно велика соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення, соціально-психологічних властивостей, які визначаються суспільним устроєм, культурою, закономірностями соціалізації і виховання в даному суспільстві.

Існує і таке визначення молоді як соціальної групи, яка є специфічною соціальною спільністю людей, що займає певне місце в соціальній структурі суспільства, характеризується процесом придбання стійкого соціального статусу в різних соціальних підструктурах (соціально-класовою, соціально-поселенською, професійно-трудовою, соціально-політичною, сімейно-побутовою), а отже, відрізняється

спільністю вирішуваних проблем і спільністю соціальних інтересів і особливостей форм життєдіяльності, що витікає з них.

З переходом до ринку, становленням демократичного суспільства істотно міняються не тільки ідеали молодих людей, але і суспільний ідеал молоді взагалі. Зокрема, можна визначити такі риси. По-перше, – молода людина, – це людина економічно вільна, заповзятлива, ініціативна, діяльна. Їй властива самостійна творчість, пов'язана з організацією нової справи і постійною кількістю можливостей прикласти власні сили. По-друге, це людина, глибоко зацікавлена в особистій причетності до політичних свобод. Така людина характеризується розвиненою правовою і моральною відповідальністю, вона здатна захистити себе і будь-кого. По-третє, це людина з рельєфно оформленою світоглядно-екологічною орієнтацією. По-четверте, це людина з національно орієнтованою свідомістю. Така людина любить свій народ, для нього рідна мова і інші ознаки рідної культури є засобом національної самоідентифікації.

Для розуміння суті тих явищ, які мають місце в молодіжному середовищі сьогодні, важливо враховувати загальний спектр проблем молоді в світі взагалі. Так, є всі підстави вважати, сьогодні в світовому молодіжному русі дійсно відбуваються глобальні зміни. З одного боку, істотно розширилися можливості для практичної реалізації прав і свобод людини, особливо молоді, а з іншої – молодь була і залишається самою уразливою, соціально незахищеною частиною населення.

До сучасних проблем молоді можна віднести наступні: 1) маніпулювання молоддю в досягненні політичних, економічних, комерційних і інших цілей, а також використання її як засоби в роздуванні націоналізму і національного сепаратизму; 2) загравання з молоддю з боку тих, хто експлуатує такий поширений засіб завоювання влади, як відвертий популізм; 3) не тільки економічна, але в багатьох країнах і сексуальна експлуатація, особливо жіночої половини населення.

Молодь в порівнянні з іншими соціальними групами суспільства має найбільшу соціальну, професійну, і життєву перспективу. Через свої особливості вона здатна швидше за інші соціальні групи суспільства оволодіти новими знаннями, професіями і спеціальностями, необхідними в умовах перебудови всієї економіки в країні. Молодь – не просто суб'єкт – наступник матеріальних і духовних багатств суспільства, але і творець нових, прогресивніших і демократичніших суспільних відносин.

Даний період соціалізації молоді має свою своєрідність і визначальне значення для всього подальшого життя людини. Юність це період «бурі і натиску», для якого характерні конфлікти з навколишнім світом, чуттєвість, нестабільність. Визначається дванадцять суперечностей молодіжного віку, кожне з яких має свої крайнощі: активність – занепад сил, веселість – смуток, самовпевненість – боязкість; товарицькість – самота; субкультурні риси (своєрідність в моді і смаках; зосередженість більше на

дружбі, чим на сім'ї; виклик цінностям дорослих і індивідуальні експерименти із способом життя; якість безкласовості в стилі дозвілля і поведінці).

Ось цей період нестабільності в поведінці і «програванні» нових соціальних ролей, часто призводить в сучасних умовах до протиправних дій з боку молоді.

Усі ці крайнощі та проблеми призводять до асоціальної поведінки молодих людей.

Девіантна поведінка спочатку завжди буває невмотивованою. Людина, як правило, хоче відповідати вимогам суспільства, але по якихось причинах (конституціональні чинники, соціальні умови, невміння вірно визначити свої соціальні ідентичності і ролі, суперечливі очікування інших значущих, недовлік матеріальних ресурсів, погане оволодіння нормальними способами соціальної адаптації і (або) подолання труднощів) вона не може цього зробити. Це відбувається в її самосвідомості і штовхає на пошук в інших напрямках.

Ці специфічні феномени молоді як соціально-демографічної групи пояснюють, чому саме в молодіжному середовищі поширено вживання наркотиків, виявляється асоціальна поведінка. Девіантні прояви молоді з урахуванням соціального контексту, де вживання наркотиків, протиправні дії розглядаються як певний вид ризикової поведінки, «знаходження на грані», є характерним для молодіжного середовища.

В сучасному суспільстві ризик стає знаковим і соціально значущим явищем. Престиж, статус росте у тих, хто піддає себе публічному ризику, саме така людина оцінюється позитивно. Ризикована поведінка є характерною для молодіжної субкультури, звідси вживання наркотичних речовин, що стає результатом проєкції соціального оточення на особу.

Поведінка людей молодого віку визначена цінностями референтних малих груп, з якими взаємодіє кожен індивід, такі групи можна назвати як диференціальні асоціації, де самоствердження і самоцінність зв'язується з автономією і особовим суверенітетом. Також у суспільстві є ряд видів діяльності, які є випробуванням людських можливостей і таять загрозу індивідуальному здоров'ю. Проте, знаходячись «на грані», такі люди уміють тримати ситуацію під контролем, а це дає їм можливість знайти самих себе, що зрештою покращує їх самооцінку. Чим більше людина боїться зовнішніх соціальних рис, тим більше вона прагне потрапити в небезпечні ситуації.

Звичайно ж, не можна стверджувати, що асоціальність – це феномен, який характерний для молоді, не останню роль у формуванні деструктивної поведінки грають соціальні умови, коли в процесі реформування суспільства молодь опинилася, разом з іншими групами населення, за межею бідності і в соціально небезпечному положенні [3; 7].

Інтереси молоді визначаються її економічною, соціальною та політичною роллю в суспільстві.

На сьогодні у суспільстві вкрай низький престиж: освіченості, професіоналізму, духовності і моральності. Талант і знання виявляються незатребуваними, що формує розгубленість, невпевненість у сьогоденні й майбутньому, призводить до «витоку мізків», до відходу в «приватне життя» і в «нікуди». У результаті девальвації багатьох цінностей на перший план висувається етнічний фактор. Національні ідеали, досить швидко переростають в націоналістичні, які більш привабливі для молоді, ніж достатньо абстрактні міркування про правову державу і демократію.

Широко поширений в суспільстві ідейно-моральний вакуум, своєрідна «дебілізація» частини населення вбиває у молоді віру в свої сили і можливості. Молода людина не може жити довго в Духовному вакуумі. Наслідком цього стає пошук нових орієнтирів у релігії, чаклунстві, містиці. Несформованість моральних ідеалів, втрата сенсу життя і ціннісних орієнтацій завжди чреваті серйозними наслідками.

Серед соціальних проблем молоді, які призвели до порушення законів країни можна визначити наступні:

1. Різне падіння престижу освіти в молодіжному середовищі. Сьогодні освіта не забезпечує гідного життєвого рівня, не гарантує стабільної роботи, не створює престижу в суспільстві. Роки навчання у вузі, технікумі, училищі молода людина може витримати лише за наявності сильної матеріальної підтримки з боку батьків. Зниження добробуту людей, що відбулося за останні роки, ставить що допомогу під питання. Також слід додати злиденне становище системи освіти, яка стоїть на межі виживання. Ці обставини вкрай жорстко позначаються на престижі освіти, сприяють тому, що молодь шукає собі застосування в торгівлі, комерційних структурах і навіть криміногенних галузях. Колишня орієнтація на отримання освіти розмита, знання перестали бути для молоді тією цінністю, якою були колись.

2. Втрата серед молоді престижу продуктивної праці. В основному молоді люди більше орієнтовані на бізнес, комерцію, торгівлю, ніж на продуктивну працю. При подальшому розвитку цієї тенденції може виникнути ситуація, при якій молоде покоління в цілому буде прагнути тільки торгувати, займатися комерцією, перепродажем, а не продуктивною працею. Свої професійні плани, трудову кар'єру більшість студентів і учнів шкіл, середніх спеціальних навчальних закладів пов'язують з роботою в нових економічних структурах. Кожен третій хотів би відкрити власну справу, проте вступити реально в нові економічні структури в якості господарів власної справи зможуть далеко не всі бажаючі, і це може призвести надалі до виникнення нових соціальних колізій.

3. Деяке зниження інтелектуального (та й загальнокультурного) рівня молодих людей.

4. Проблема випадання ряду учнів старших класів з будь-яких офіційних структур. Вона проявляється в тому, що деякі учні старших класів виявляються поза школою, а влаштуватися в середній спеціальній навчальній заклад або на

виробництво не можуть. У результаті вони виявляються виключеними з усіх офіційних структур (майже з життя) і стають прямим резервом злочинного світу.

5. Переважання орієнтації на споживання в ціннісних установах молоді. Заклики слідувати загальнолюдським цінностям викликають у більшості молодих лише скептичні посмішки.

6. Утворився ідеологічний вакуум. Молодь виявилася без соціально схвалюваних ідеалів, і їй залишається орієнтуватися на свої найближчі потреби. У цьому сенсі можна говорити про духовне зuboжіння, примітивізацію планів та інтересів молоді.

7. Розвиток занепокоєння, страху перед майбутнім. Протягом останніх років наростає страх у молоді перед майбутнім (головним чином страху безробіття), він паралізує вплив на молодь (особливо на жінок), що призводить, по-перше, до загострення ситуації в сім'ях, по-друге, до напряму енергії людей у мітингову стихію, роблячи їх легкою здобиччю політичних угруповань.

8. Невизначеність перспектив на майбутнє. Молоді люди, плануючи своє майбутнє, висувують на перше місце наступні цілі: цікава робота, багато грошей, великі знання, збереження природи, захист світу, політична активність. За оцінками самої молоді, велика частина можливостей (вельми скромних, найнеобхідніших будь-якій людині) може бути доступна лише третій-четвертій частині молоді, тому молодь пригнічує невизначеність майбутнього [7].

Характерною особливістю такої категорії засуджених, як молодь є – схильність до дружніх контактів, підвищена довірливість, прямота, прагнення зайняти лідерське положення в ієрархії засуджених.

Досвід показує, що часто через прагнення жити в колонії за злочинськими поняттями в їх середовищі створюються сприятливі умови для кругової поруки і групівщини. Нерідко злочинці в законі і рецидивісти, уміло граючи на цих відчуттях, залучають молодих до бандитських мафіозних угруповань.

Серед молодих засуджених немало осіб, у яких немає батьків, – це негативно позначається на їх свідомості, характері, відчуттях і світогляді. Позбавлені батьківської ласки, такі, що випробували усілякі знегоди і позбавлення, вони душевно огрубнули, ними поступово оволоділа байдужість до себе, до своїх вчинків і своєї долі. Цю обставину доводить той факт, що виховний процес з цієї категорією засуджених повинен будуватися на основі нормальних людських відносин між ними і співробітниками колонії. Метод переконання повинен поєднуватися з організацією суспільно значущої поведінки.

Етична самооцінка засуджених молодіжного віку завищена. Рівень домагань високий. Потребу в самоствердженні вони задовольняють за допомогою асоціальних засобів, таких як загроза, залякування, перебільшення своїх заслуг, фізична розправа та ін.

Поведінка засуджених молодіжного віку імпульсивна, схильна до впливу групи, в яку вони входять. Вони більш конформні та етично нестійкі.

Особливості складу і соціально-педагогічної характеристики особи засуджених молодіжного віку вимагають більш обміркованого підходу до їх трудового виховання. Це обумовлено тим, що значна частина цих засуджених не має трудових навичок і звичок. Багато засуджених у віці 18-25 років не мають виробничої кваліфікації, необхідного трудового стажу, частина з них взагалі не брала участь в суспільно корисній праці і вела паразитичний спосіб життя. Для цієї категорії засуджених властива низька суспільна активність.

Тому важливо зосередити увагу на викорінюванні у засуджених зневажливого відношення до праці і людей праці. Це досягається: а) шляхом широкої роз'яснювальної роботи, пояснення суті ринкової економіки і необхідності працювати; б) шляхом активного залучення молодих засуджених в суспільно корисну працю з перших же днів перебування їх в колонії. При цьому мається на увазі не просте, механічне зарахування новачка в ту або іншу навчальну групу ПТУ або бригаду, а надання йому робочого місця на виробництві. Саме кваліфікована і добре організована праця викликає бажання працювати, отримати спеціальність [4].

Функціонально несприйнятність виступає у вигляді емоційно-сміслового бар'єру між засудженими, переведеними з виховної колонії, і начальником відділення СПС (іншими співробітниками виправного закладу) та колективом відділення. Несприйняття засудженими соціально-педагогічних дій пов'язано з деякими обставинами і залежить від внутрішніх і зовнішніх чинників (компонентів). До внутрішніх чинників належать сформованість негативної спрямованості, певна негативна позиція; конфліктність засудженого, переведеного до виправної колонії, з тими, що оточують; загостреність психічних процесів в тому або іншому конкретному прояві (поведінці). До зовнішніх чинників – негативний психологічний клімат, у якому протікає виховний процес і застосовуються методи соціально-педагогічних дій, не завжди продумана система виховних заходів, що будується без урахування особливостей особистості даної категорії засуджених [5].

Через вказані обставини одні засуджені, переведені з виховної колонії, відразу ж після прибуття у виправний заклад приймають роль порушника режиму зі всією її поведінковою атрибутикою (тобто відверто визнають себе непоправними дезорганізаторами). Інші, покладаючись на особисту фізичну перевагу, вольові якості, удаються до погроз, залякування, грубості, зухвалості, спираючись при цьому на друзів з негативних малих груп.

Соціально-педагогічна несприйнятність є певним психічним станом, і, природно, її рівень визначається перш за все глибиною конфлікту засудженого, переведеного з виховної колонії, з тими, що оточують.

Перший рівень соціально-педагогічної несприйнятності характеризується тим, що у засуджених, переведених з колоній для неповнолітніх, виявляються окремі,

епізодичні конфліктні стани з тими, що оточують, стихійна орієнтація на антигромадські норми. Вони здійснюють асоціальну провину і правопорушення у виправному закладі через страх уславитися баягузом, втратити групу спілкування, або прагнучи добитися такими діями схвалення і визнання групи негативної спрямованості. Здійснюючи провину, ці засуджені спочатку випробовують деяке емоційне неблагополуччя, але за допомогою виправдувальних мотивів («усі порушують дисципліну», «друзі мене не засудять» тощо) відновлюють душевну рівновагу.

Другий рівень соціально-педагогічної несприйнятності відрізняється від першого тим, що окремі конфліктні прояви, що виникають в процесі виправлення у засуджених, переведених з виховної колонії, об'єднуються в стійкий стан конфліктних спалахів, асоціальні прояви з їх боку частішають. У даному випадку ці засуджені здійснюють асоціальну провину і правопорушення, оскільки вони визначаються статусом членів малої групи негативної спрямованості, на норми якої вони орієнтуються у своїй поведінці.

Третій рівень соціально-педагогічної несприйнятності характеризується перевагою конфліктних станів у процесі виховної дії. При цьому поведінка засуджених, переведених з виховної колонії, супроводжується частими конфліктними реакціями на педагогічні вимоги і відрізняється асоціальною спрямованістю, що супроводжується правопорушеннями і навіть злочинністю у виправному закладі. У даному випадку ці засуджені здійснюють провину під впливом власних асоціальних установок [6].

Подолання соціально-педагогічної несприйнятності і формування позитивного ставлення до виховних заходів у засуджених, переведених з виховної колонії, рекомендується здійснювати у двох напрямках: робота зі всіма засудженими, переведеними з колоній для неповнолітніх, і робота з кожною групою цих правопорушників відповідно до рівня соціально-педагогічної несприйнятності, на якому вони знаходяться в даний момент.

Позитивне ставлення до виховних дій спостерігається тоді, коли засуджені, переведені з виховної колонії, усвідомлюють життєву значущість дій, виявляють цікавість до їх наслідків. Практика переконує в тому, що оптимальним для сприйняття соціально-педагогічної дії буде поєднання емоційного відношення з усвідомленням життєвої значущості виховної дії. Серед інших чинників, що сприяють сприйнятливості до дій, можна назвати довіру, розташування, спокійний життєрадісний стан.

Чутливість засудженого, переведеного з виховної колонії, до виховання залежить і від соціально-психологічних умов та дій. Встановлено, що у позитивно спрямованому виховуючому колективі чутливість засудженого до виховних дій зростає, особливо якщо ці дії йдуть від колективу. У той же час, якщо засуджені є членом негативної групи, приймає її норми і ціннісні орієнтації, то чутливість до виховних дій зменшується, настає їх несприйнятність.

Виховна дія сприймається краще, якщо вона здійснюється авторитетним вихователем. Сприйнятливість різко знижується при антипатії, презирстві або байдужому відношенні до начальника відділення СПС, вихователя, вчителя, майстра.

Сприйняття виховних дій залежить від змісту та обсягу інформації, яка в них міститься. Якщо дія відповідає інтересам, потребам і установкам засудженого, переведеного з виховної колонії, вона легко сприймається, інакше виникають суб'єктивні бар'єри в сприйнятті цієї дії. Інформація великого обсягу іноді стомлює і притуляє сприйняття. Для співробітників закладу пенітенціарної системи дуже важливо психологічно підготувати засудженого, переведеного з колонії для неповнолітніх, до сприйняття значущої дії і здійснювати його порціями в певній послідовності. При цьому у міру виправлення цієї категорії осіб переконання як опосіб дії повинно ставати провідним у вихованні.

Сприйняття соціально-педагогічних дій залежить від їх диференціації з урахуванням рівнів педагогічної несприйнятності засуджених, переведених з виховних колоній. Виходячи з цього в роботі із засудженими, такими, що знаходяться на першому рівні соціально-педагогічної несприйнятності, слід намічати наступні перспективні шляхи виховного процесу.

1. Включення цієї категорії засуджених в колектив, члени якого мають позитивні інтереси і потреби.
2. Організація для цих засуджених таких суспільно корисних доручень, які можуть принести особистий і суспільний успіх.
3. Через успіх в суспільно корисній діяльності зняття у них виправдальної мотивації.

У роботі із засудженими, такими, що знаходяться на другому рівні педагогічної несприйнятності, основними шляхами, що приносять позитивний виховний ефект, є:

1. Зміна негативних установок шляхом включення в цікаву для них суспільно корисну діяльність.
2. Усунення конфліктних відносин через налагодження позитивних контактів з колективом засуджених і співробітників виправного закладу, через надання допомоги в трудовій, навчальній, суспільній діяльності; через актуалізацію позитивних інтересів у суспільно корисних видах діяльності.

У роботі із засудженими, такими, що знаходяться на третьому рівні соціально-педагогічної несприйнятності, ефективними є наступні шляхи:

1. Зміна статусу цих засуджених, заснованого на позиції лідера негативної малої групи, за допомогою відокремлення групи шляхом заміни партнерів, що мають негативну спрямованість, на партнерів з позитивною спрямованістю.
2. Залучення даної категорії засуджених до організації суспільно корисної діяльності і використання в цій справі їх організаторських здібностей.

3. Створення в загоні виправного закладу такого виховного мікросередовища, у якому їх інтереси і потреби набували б соціально позитивної спрямованості.

Зрозуміло, можуть бути й інші шляхи сприйняття засудженими, переведеними з виховної колонії, виховних дій. Головне, щоб ці дії давали позитивний результат у виправленні вказаних осіб.

Література:

1. Актуальні проблеми сучасної пенітенціарної політики України : матеріали наук.-практ. конф., 25-26 травня 1995 р. – К. : РВВ КІВС. – 168 с.
2. Башкатов И. П. Психология групп осужденных молодежного возраста / И. П. Башкатов. – М. : Педагогика, 1999. – 218 с.
3. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ / Л. М. Завацька. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
4. Исправительно-трудовая педагогика : учебное пособие / Н. Н. Арисов, В. П. Артамонов, З. А. Астемиров, Л. В. Багрий-Шахматов и др.; отв. ред. Б. С. Утевский. – М. : НИИРПО ВШ МООН СССР, 1967. – 304 с.
5. Литвишков В. М., Митькина А. В. Пенитенциарная педагогика : курс лекций / В. М. Литвишков, А. В. Митькина. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2004. – 400 с.
6. Основи пенітенціарної педагогіки і психології : навчальний посібник / Під ред. Сильова В. М. – Біла Церква : ДДУПВП, 2003. – 101 с.
7. Пирожков В. Ф. Преступный мир молодежи / В. Ф. Пирожков. – Тверь, 1994. – 247 с.

Болатов В.Т.

КОНЦЕПЦИЯ ЭТНОГРАФИЧЕСКОГО МЕТОДА МАКСИМА КОВАЛЕВСКОГО ОБ ЭВОЛЮЦИИ СЕМЬИ

В своих научных изысканиях М.М. Ковалевский (27.08.1851-23.03.1916) – выдающийся русский ученый, юрист и общественный деятель – придерживался принципов генетической социологии, то есть теоретического учения об исходных моментах в развитии семьи, рода собственности, политической власти и психической деятельности, основанного на этнографических данных. Наибольшее предпочтение в своих работах Ковалевский отдавал этнографическому методу. Приложение же статистического метода к этнографии создавал определенные трудности, и, поэтому автор не придерживался статистического метода: